

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

N A C R T

**ZAKON O JEDINSTVENIM NAČELIMA I OKVIRU MATERIJALNE PODRŠKE
LICA SA INVALIDITETOM**

Sarajevo, mart 2014. godine

ZAKON O JEDINSTVENIM NAČELIMA I OKVIRU MATERIJALNE PODRŠKE LICA SA INVALIDITETOM

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom uređuje se definicija lica sa invaliditetom, jedinstvena načela , principi i okviri materijalne podrške licima sa invaliditetom, jedinstveni institucionalni model za ocjenu stepena invaliditeta, osnovna prava materijalne podrške licima sa invaliditetom, osnovica za ta prava, prihodovni cenzus i druga pitanja od značaja za jednak pristup materijalnoj podršci licima sa invaliditetom, bez obzira na uzrok i okolnosti njegovog nastanka.

DEFINICIJA LICA SA INVALIDITETOM

Član 2.

Lice sa invaliditetom, u smislu ovog Zakona, je lice kod kojeg postoje trajne promjene u zdravstvenom stanju, odnosno trajno oštećenje organizma koje je prouzrokovano bolešću (urođenom ili stečenom) ili povredom i koje se ne može otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske zaštite, a koje je zbog takvog stanja onemogućeno, pod jednakim uslovima ravnopravno sa drugim licima, sudjelovati u svim segmentima života.

Kod lica kod kojih je do promjene u fiziološkom funkcionisanju organizma (ograničenje fizioloških i psihičkih sposobnosti)došlo uslijed prirodnog procesa starenja ne utvrđuje se invaliditet, a prava po osnovu takvog stanja lica mogu ostvariti po kantonalnim propisima.

Invaliditet, u smislu stava 1. ovoga člana može biti:

- 1) mentalni (mentalna oboljenja),
- 2) intelektualni (smetnje u intelektualnom razvoju i funkcionisanju),
- 3) fizički (tjelesna oštećenja),
- 4) senzorni (čulna oštećenja)

Lica sa invaliditetom iz stava 1. ovog člana se ovim Zakonom tretiraju na jedinstveni način i imaju jednak pristup u ostvarivanju osnovnih prava materijalne podrške lica sa invaliditetom, bez obzira na uzrok i okolnosti njegovog nastanka :posljedica ratnih djelovanja-ratni vojni invalidi, civilne žrtve rata; posljedica bolesti urođene ili stečene –

neratni invaliditet ili invaliditet kao posljedica povrede na radu ili profesionalnog oboljenja.

JEDINSTVENA NAČELA

Član 3.

Jedinstvena načela u smislu ovog Zakona su :

- nediskriminacija po osnovu vrste i uzroka nastanka invaliditeta ; spolna, starosna , vjerska, raska, nacionalna, te svaka druga po bilo kojoj drugoj osnovi ;
- dostupnost i jednak tretman u ostvarivanju prava lica sa invaliditetom ;
- pristup informacijama i odgovarajuća komunikacija korisnika i pružatelja usluga ;
- uvažavanje dostojanstva lica sa invaliditetom i afirmisanje njihovih potreba i mogućnosti ;
- razvijanje ambijenta za stvaranje jednakih mogućnosti za lica sa invaliditetom , sa posebnim osvrtom na lica sa težim oblicima invaliditeta ;
- osiguranje aktivne uloge, promocije i podrške za lica sa invaliditetom;
- osnaživanje kapaciteta organizacija lica sa invaliditetom za puno preuzimanje njihove uloge u partnerstvu sa drugim akterima planiranja razvoja društva na svim nivoima ;
- osiguranje uključivanja pitanja invaliditeta u sve razvojne dokumente u zemlji na svim nivoima organizovanja;
- osiguranje mjera, čijom bi provedbom bile stvorene mogućnosti za ravnopravno sudjelovanje lica sa invaliditetom u području obrazovanja, pristupačnosti okoliša , usluga i informacija, zdravstvene zaštite i socijalne sigurnosti, zapošljavanja i samostalnog porodično života, sporta i rekreacije, pristup kulturi, pravo na religiju i uključivanje u politički život.

Član 4.

Primjena ovog Zakona je obavezujuća za sve organe i institucije svih nivoa vlasti na području Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Federacija).

Organi i institucije iz stava 1. ovog člana, obavezni su ugraditi i razraditi osnovna načela i principe iz ovog Zakona u zakone koje provode, svako iz okvira svoje nadležnosti.

Pored prava utvrđenih ovim Zakonom organi i institucije u čijoj je nadležnosti zaštita i ostvarivanje prava lica sa invaliditetom mogu svojim posebnim zakonima utvrditi i druga prava , koja će biti u funkciji unapređenja položaja lica sa invaliditetom u društvu.

Propisima iz stava 3. ovog člana ne mogu se izmijeniti osnovna prava materijalne zaštite lica sa invaliditetom, utvrđena ovim zakonom, niti po vrsti niti po obimu .

JEDINSTVENI INSTITUCIONALNI MODEL ZA OCJENU STEPENA INVALIDITETA

Član 5.

Ocjena stepena invaliditeta utvrđuje se na osnovu jedinstvenih kriterija i procedura , bez obzira na uzrok i okolnosti nastanka invaliditeta .

Ocjenu iz stava 1. ovog člana donosi Institut za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja (u daljem tekstu: Institut), na osnovu jedinstvene Liste invaliditeta sačinjene u skladu sa definicijom invaliditeta iz člana 2. ovog Zakona.

Listu invaliditeta iz stava 2. ovog člana donosi Upravni odbor Instituta, uz prethodno pribavljenu saglasnosti Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.(u daljem tekstu Vlada Federacije).

PRINCIPI I OKVIRI MATERIJALNE PODRŠKE LICIMA SA INVALIDITETOM

II PRAVA OSOBA SA INVALIDITETOM NA MATERIJALNU PODRŠKU

Član 6.

Pravo na materijalnu podršku mogu ostvariti lica sa invaliditetom, kod kojih je ocjenom medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja Instituta utvrđen stepen oštećenja organizma u visini od 60 % -100 %.

Podnosilac zahtjeva, za ostvarivanje prava na materijalnu podršku, je obavezan uz zahtjev priložiti konačan nalaz, ocjenu i mišljenje Instituta sačinjen u skladu sa stavom 1. člana 5. ovog Zakona .

Troškovi medicinskog vještačenja u prvostepenom i drugostepenom postupku u cijelosti padaju na teret podnosioca zahtjeva.

Član 7.

Lice sa invaliditetom u skladu sa ovim zakonom ima pravo na:

- 1) ličnu invalidninu,
- 2) dodatak za njegu i pomoć od drugog lica,

3) ortopedski dodatak

1. NAKNADA ZA LIČNU INVALIDNINU

Član 8.

Lična invalidnina se utvrđuje u mjesečnom iznosu, prema utvrđenom stepenu oštećenja organizma.

Pravo na ličnu invalidninu može ostvariti samo lice sa invaliditetom kod kojeg je, ocjenom Instituta utvrđeno trajno oštećenje organizma koje se ne može otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske zaštite, u visini od najmanje 60%.

Izuzetno, pravo na ličnu invalidninu može ostvariti i lice sa invaliditetom-dijete do navršene 15-te godine života kod kojeg ne postoji trajno oštećenje organizma, a za koje postoje izgledi da će se stanje poboljšati ili pogoršati primjenom bilo kojeg medicinskog sredstva ili metode.

Ocjena iz stava 3. ovog člana donosi se privremeno sa utvrđenom obavezom kontrolnog pregleda, a nakon navršene 15-te godine života donijeti će se ocjena o trajnom oštećenju organizma.

Ocjena Instituta donosi se u skladu sa jedinstvenom Listom invaliditeta iz člana 5. ovog Zakona.

Član 9.

Radi ostvarenja prava na naknadu za ličnu invalidninu, lica sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u pet grupa i to:

- I grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,
- II grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma
- III grupa - lica sa invaliditetom sa 80% oštećenja organizma,
- IV grupa - lica sa invaliditetom sa 70% oštećenja organizma,
- V grupa - lica sa invaliditetom sa 60% oštećenja organizma

Mjesečni iznos novčane naknade za ličnu invalidninu određuje se u procentu od osnovice definisane u članu 14. ovog zakona i to:

Grupa	Procentat
I	30% od osnovice
II	20% od osnovice
III	10% od osnovice

IV
V

7% od osnovice
5% od osnovice

Pravo na naknadu lične invalidnine, može ostvarivati lice sa invaliditetom isključivo po jednom propisu.

2. NAKNADA ZA NJEGU I POMOĆ OD DRUGOG LICA

Član 10.

Radi ostvarivanja prava na naknadu za njegu i pomoć od drugog lica, lica sa invaliditetom razvrstavaju se u dvije grupe i to:

1. Prva grupa – lica sa invaliditetom koje, prema ocjeni Instituta, ne mogu same, bez pomoći druge osobe, udovoljiti osnovnim životnim potrebama.
U prvu grupu spadaju lica sa invaliditetom koja su zbog utvrđenog oštećenja organizma trajno vezane za postelju ili invalidska kolica i lica bez oba gornja ekstremiteta, a koje se zbog takvog stanja ne mogu samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti, održavati ličnu higijenu i obavljati druge osnovne fiziološke potrebe ,kao i slijepa lica čiji je ostatak vida na oba oka ispod 0,05 sa korekcijom
2. Druga grupa – lica sa invaliditetom koja, prema ocjeni Instituta, ne mogu potpuno udovoljiti svojim bitnim životnim potrebama.
U drugu grupu spadaju lica sa invaliditetom koje se ne mogu samostalno bez pomoći druge osobe kretati izvan stana ; lica sa mentalnim i intelektualnim invaliditetom koje zahtijevaju trajni podstrek i nadzor drugog lica u cilju zadovoljavanja nekih bitnih životnih potreba .

Član 11.

Mjesečni iznos naknade za njegu i pomoć od drugog lica određuje se u procentu od osnovice iz člana 14. ovog zakona i to:

- I grupa	100% od osnovice
- II grupa	50% od osnovice

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ne može ostvariti lice sa invaliditetom smješteno na cjelodnevni boravak u ustanovu socijalne zaštite ukoliko troškovi smještaja, u cijelosti ili djelimično, padaju na teret općinskog, odnosno kantonalnog Budžeta.

Lice sa invaliditetom koje je smješteno u ustanovu socijalne zaštite može, uz ispunjenje svih ostalih uslova predviđenih ovim zakonom, ostvariti pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ukoliko on ili članovi njegove porodice u cijelosti snose troškove smještaja u ustanovu.“

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica može ostvarivati lice sa invaliditetom isključivo po jednom propisu.

3. NAKNADA ZA ORTOPEDSKI DODATAK

Član 12.

Naknadu za ortopedski dodatak može ostvariti lice kod kojeg je, u skladu sa ocjenom Instituta, došlo do amputacije najmanje jednog ekstremiteta ili teškog oštećenja funkcije ekstremiteta, slijepo lice kao i lice sa enukleacijom jednog oka, te lice sa oštećenjem sluha koje koristi slušni aparat.

Ortopedski dodatak određuje se u mjesečnom iznosu u visini od 7% od osnovice iz člana 14. ovog zakona.

Pravo na ortopedski dodatak može ostvarivati lice sa invaliditetom isključivo po jednom propisu.

Član 13.

Prava lica sa invaliditetom na materijalnu podršku u skladu sa članom 7. ovog Zakona su lična i neprenosiva i prestaju smrću stranke.

U slučaju smrti korisnika prava zakonski nasljednici, srodnici i punomoćnici obavezni su u roku od 15 dana od dana smrti obavijestiti nadležni organ, koji je rješavao o pravu umrlog podnosioca zahtjeva-korisnika prava o činjenici smrti .

Ukoliko lica iz stava 2. ovoga člana u navedenom roku ne prijave činjenicu smrti protiv istih će biti pokrenuti postupci radi utvrđivanja njihove odgovornosti i povrata neopravdano isplaćenih sredstava , a što će organi i institucije iz člana 4. ovoga Zakona detaljnije regulisati svojim posebnim zakonima, svako iz okvira svoje nadležnosti.

Lica sa invaliditetom-korisnici prava u skladu sa ovim Zakonu , podliježu obveznoj šestomjesečnoj provjeri uslova za daljim korištenjem prava iz stava 1. ovog člana kao i uslova iz člana 15. ovog Zakona .

III OSNOVICA ZA OBRAČUN I PRIHODOVNI CENZUS

Član 14.

Osnovica za određivanje mjesečnih novčanih primanja, prema ovom Zakonu, iznosi 274,00 KM.

Osnovica iz stava 1. ovog člana usklađivat će se jednom godišnje u skladu sa stopom inflacije za prethodnu godinu, a prema podacima Federalnog zavoda za statistiku i visini raspoloživih sredstava osiguranih u federalnom i kantonalnim budžetima.

Odluku o usklađivanju osnovice donosi Vlada Federacije, najkasnije do 31.03. za tekuću godinu.

Isplate mjesečnih novčanih primanja vršit će se iz Budžeta Federacije i kantonalnih budžeta na osnovu planiranih sredstava za tekuću budžetsku godinu.

Ukoliko planirana budžetska sredstva za tekuću godinu budu nedovoljna, raspoloživa sredstva dijele se iznosom potrebnim za isplatu i određuje koeficijent za mjesečna davanja, koji ostaje na snazi do rebalansa ili usvajanja novog Budžeta.

Odluku o visini koeficijenta iz stava 5. ovoga člana donosi Vlada Federacije na prijedlog nadležnog ministarstva.

Isplate mjesečnih novčanih primanja izvršene na način utvrđen stavovima 4. i 5. ovog člana smatraju se konačnim.

U slučaju izmjene visine koeficijenta, korisnicima prava se neće izdavati nova rješenja.

Član 15.

Naknadu na ličnu invalidninu ne može ostvariti lice sa invaliditetom čiji ukupni mjesečni prihod po članu domaćinstva prelazi iznos od 274,00 KM .(prihodovni cenzus).

Pod članom domaćinstva u smislu ovog Zakona smatra se : bračni, odnosno vanbračni drug , dijete (bračno, vanbračno, usvojeno, pastorče i dijete bez roditelja uzeto na izdržavanje), otac, majka, maćeha, poočim, djed i baba-nana (po ocu i po majci), ukoliko sa podnosiocem zahtjeva žive u zajedničkom domaćinstvu.

Član 16.

Pod ukupnim prihodom u smislu člana 15. ovog zakona podrazumijevaju se :

- plate i druga primanja iz radnog odnosa;
- starosne, invalidske i porodične penzije , kao i penzije ostvarene u inostranstvu.

Član 17.

Prihodovni cenzus neće se primjenjivati kod ostvarivanja prava na naknadu za njegu , pomoć i podršku od drugog lica i ortopedski dodatak.

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 18.

Svi organi i institucije u Federaciji u čijoj nadležnosti je zaštita lica sa invaliditetom i pitanja od značaja za položaj lica sa invaliditetom su dužne da u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona ,usklade svoje zakone i donesu nedostajuće propise , u koje će ugraditi jedinstvena načela koja su u funkciji izjednačavanja potreba i mogućnosti lica sa invaliditetom, te principe materijalne podrške lica sa invaliditetom ,u kojima će regulisati rokove i načine njihove praktične provedbe.

Član 19.

Postojeću Listu invaliditeta Institut je dužan u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona uskladiti sa odredbama ovog Zakona.

Član 20.

Lica sa invaliditetom, koja su do dana stupanja na snagu ovog Zakona ostvarila prava na materijalnu podršku predviđenu po ovom Zakonu po drugom propisu , a kod kojih ocjena medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja nije donesena po Listi invaliditeta, obavezni su obaviti ponovno medicinsko vještačenje u skladu sa Listom invaliditeta i odredbama ovog Zakona, kao i prezentirati dokaz o ispunjavanju uslova iz člana 15. ovog Zakona (dokaz o prihodovnom cenzusu).

Provjeru zdravstvenog stanja u skladu sa stavom 1. ovoga člana izvršit će nadležni organi po službenoj dužnosti ,svako iz okvira svoje nadležnosti, a najkasnije u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Protekom roka iz stava 2. ovog člana, svim korisnicima prava, koji su prava ostvarili po propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog Zakona, a kod kojih ne bude obavljena provjera po Listi invaliditeta, prestaje isplata

naknada za priznata prava , a o njihovim pravima na dalje korištenje ili pak o prestanku ranije priznatih prava odlučit će nadležni organ posebnim rješenjem , a nakon obavljene provjere zdravstvenog stanja.

Troškovi provjere iz stava 2. ovog člana padaju na teret federalnog odnosno kantonalnih budžeta.

Član 21.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije .

OBRAZLOŽENJE

I-PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana III.2.e/, u vezi sa članom III.3.(3). Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je utvrđeno da, federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču socijalne politike.

Prema odredbama člana III.2.e/ i člana III.3./1/ i /2/ Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, federalna vlast i kantoni su zajednički nadležni za socijalnu politiku /u koju oblast spada i zaštita lica sa invaliditetom/. Tu nadležnost ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Kantoni u ovoj oblasti imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (član III.3.(4)), kao i provoditi socijalnu politiku i uspostavljati službe socijalne zaštite (član III.4.j)).

Prema odredbama člana IV.A.20./1/d/ Ustava Federacije Bosne i Hercegovine pored ostalih nadležnosti utvrđenih Ustavom, Parlament Federacije nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II –RAZLOZI ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Na području Federacije Bosne i Hercegovine je prisutna konstantna diskriminacija lica sa invaliditetom, te mjere koje su se do sada preduzimale za njenu eliminaciju nisu dale konkretne rezultate. Prema relevantnim međunarodnim instrumentima i Zakonu o zabrani diskriminacije, nejednakost u visini i pomoći i kriteriji za ostvarivanjem prava na pomoć korisnika, na osnovu njihovog statusa, u ovisnosti od uzroka nastanka invaliditeta predstavlja direktnu diskriminaciju, a koja se nažalost primjenjuje u postupcima ostvarivanja prava .

Također napominjemo, da je po pitanju diskriminacije pred Ustavnim sudom BiH , od strane korisnika prava pokrenut postupak ustavnosti člana 18. d. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, upravo zbog diskriminacije. („ Službene novine FBiH „, br. 14/09) koji glasi : Lica a invaliditetom, koji je nastao nakon 65 godine života, a kod kojih je u skladu sa mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja utvrđena potreba za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ovo pravo ostvaruju u skladu sa propisima kantona. Intencija predlagača Zakona je da se po prvi put razdvoji stanje bolesti od invaliditeta, te obzirom da je oblast socijalne zaštite Ustavom stvar podijeljene nadležnosti između Federacije i kantona, da se dio isplata vrati na kantonalni nivo, čija je nadležnost to i bila do usvajanja ovog Zakona .

Ustavni sud je donio Odluku o dopustivosti i meritumu, kojom se utvrđuje da je odredba člana 18. d. spomenutog Zakona neustavna. Istom Odlukom je naloženo

Parlamentu FBiH da najkasnije u roku od šest mjeseci uskladi spornu odredbu Zakona sa Ustavom i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda , kao rezultat konačnosti i principa obveznosti presude.

Zbog neizvršenja navedene Odluke Ustavni sud Bosne i Hercegovine je dana 23.12.2013. godine donio rješenje kojim je utvrđeno da spomenuta odredba člana 18. d, stava 4. prestaje da važi narednog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, te je u skladu sa navedenim odredba prestala da važi dana 22.01.2014. godine.

Članom 10. ovog Zakona je ova obveza ispoštovana.

U zavisnosti od propisa koji pružaju podršku licima sa invaliditetom, lica sa invaliditetom se kategoriziraju po različitim grupama po stepenu oštećenja organizma u visini od 20%-100 % po propisima o ratnim vojnim invalidima; 90 % i 100 % po Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom – „ neratni invalidi „ od 60%-100 % za civilne žrtve rata; te 30 % po propisima penzijskog-invalidskog osiguranja .

Medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja se obavlja za različite kategorije lica sa invaliditetom po različitim propisima. Iako je od strane Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja donesena jedinstvena Lista invaliditeta, ona se primjenjuje za ocjenu samo „ neratnih invalida „ još uvijek isključivo po medicinskom modelu , dok se za ostala lica sa invaliditetom prilikom donošenja ocjene medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja koriste liste za ocjenu ratnih vojnih invalida (RVI i CŽR) također po medicinskom modelu . Za lica sa invaliditetom ,koji je nastao uslijed profesionalnog oboljenja ili pak povrede na radu koriste se propisi o penzijskom i invalidskom osiguranju , po kojima se cijeni preostala radna sposobnost.

Velike su razlike visine novčanih naknada za priznata prava raznim kategorijama lica sa invaliditetom npr. lice sa invaliditetom I grupe RVI prima naknade 1.845,00 KM, ista kategorija civilnih žrtava rata u iznosu od 1.161,00 KM, a za neratne u iznosu 403,00 KM.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je u tom smislu donio Zaključak da se svi zakoni, koji tretiraju pitanja invaliditeta i koji su od značaja za lica sa invaliditetom ubuduće donose u skladu sa UN Konvencijom o pravima osoba sa invaliditetom i drugim dokumentima relevantnim za oblast invalidnosti. Isto tako naloženo je nadležnom ministarstvu rada i socijalne politike, ministarstvu za pitanja boraca i RVI, ministarstvu finansija i NVO da pokrenu međusektorske aktivnosti iznalaženja modela zaštite lica sa invaliditetom po principu nediskriminacije po osnovu nastanka invaliditeta, te da se naknade na osnovu invaliditeta izjednače, a da se ustanovi novi oblik prava za ratne zasluge za branioce i za stradanja u ratu za civilne žrtve rata.

Principi nediskriminacije su ustanovljeni i u međunarodnim dokumentima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, te samim tim preuzela obavezu da se u procesu

evropskih integracija, a prilikom donošenja propisa iz te oblasti, osnovna načela i principi iz tih dokumenata ugrade u njihove tekstove:

UN Standardna pravila za izjednačavanje mogućnosti osoba sa invaliditetom. Ovaj dokument je rezultirao povećanim senzibilitetom za probleme invaliditeta i osnažio pokret osoba sa invaliditetom, ali nije doveo do značajno boljeg položaja lica sa invaliditetom u društvu.

Politika u oblasti invalidnosti –Ovaj dokument se opredijelio za novi pristup u oblasti invalidnosti, zasnovan na ljudskim pravima i socijalnom modelu, što predstavlja sveobuhvatni pogled na pitanja invaliditeta, kreiranje i primjenu rješenja za lica sa invaliditetom na nivou zajednice u multisektoralnom pristupu i uz učešće svih relevantnih aktera ;

Strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom 2011-2015. godine. U ovu Strategiju su uključene sve oblasti od značaja za ravnopravan položaj lica sa invaliditetom u društvu.

Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom, koja je od strane BiH usvojena , a njena opšta načela trebala bi biti smjernice djelovanja u svim oblastima od značaja za lica sa invaliditetom ;

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, koju je BiH potpisala je instrument kojim se jamči zabrana diskriminacije na bilo kom osnovu, što se odnosi i na lica sa invaliditetom ;

Akcioni plan Vijeća Europe za promovisanje prava i punog sudjelovanja lica sa invaliditetom u društvu, koji sadrži osnovne smjernice za unapređenje lica sa invaliditetom u javnom životu, i koje smjernice su ugrađene u Strategiju za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom .

Bosna i Hercegovina kao država koja teži članstvu u Europsku uniju i na putu je evropskih integracija ima obavezu da svi njeni zakonodavni i izvršni organi vlasti moraju uskladiti svoje djelovanje sa standardima koji važe u zemljama Europske unije, posebice u oblasti , zaštite i podrške lica sa invaliditetom , te trebaju prilagoditi svoje zakonodavstvo pravnoj stečevini Europske unije.

Iz naprijed navedenog smatramo da je prioritetno donijeti ovaj Zakon, kao prvi korak ka izjednačavanju lica sa invaliditetom, barem u pogledu izjednačavanja okvira i načela materijalne podrške lica sa invaliditetom, visine novčanih naknada za ostvarena prava bez obzira na uzrok nastanka invaliditeta ,dok se ne steknu uslovi da se sistem socijalne zaštite usmjeri u pravcu punog priznavanja prava i mogućnosti lica sa invaliditetom s ciljem osiguravanja podrške za izjednačavanje mogućnosti i istovremeno razvijanje vještina i spremnosti za puno sudjelovanje u svim segmentima društva.

III OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Član 1.

Ovim članom, a i samim Zakonom, se na jedan nov način pristupa uređenju ostvarivanja osnovnih prava materijalne podrške za sva lica sa invaliditetom bez obzira na uzrok njegovog nastanka.(invaliditet kao posljedica ratnog djelovanja i ratnih okolnosti; invaliditet kao posljedica bolesti urođene ili stečene i invaliditet kao posljedica povrede na radu ili profesionalnog oboljenja).

Član 2.

Ovim članom se definiše pojam lica sa invaliditetom, koji je približen definiciji lica sa invaliditetom iz člana 1. stav 2. Konvencije UN-a o pravima osoba sa invaliditetom.

Član 3.

Ovim članom su precizirana jedinstvena načela , koja se odnose na sve organe i institucije na području Federacije Bosne i Hercegovine .

Član 4.

Radi ostvarenja cilja zbog kojeg se ovaj Zakon i donosi, u ovom članu je utvrđena obaveza svih organa i institucija sa područja Federacije Bosne i Hercegovine, da svako iz okvira svoje nadležnosti, u svojim posebnim zakonima, a u zavisnosti od djelatnosti, ugradi i razradi osnovna načela utvrđena ovim Zakonom , te da predvide i druga specifična prava koja mogu ostvariti lica sa invaliditetom, a koja će biti u funkciji njihove zaštite i stvaranja mogućnosti za njihov bolji položaj u društvu.

Član 5.

Ocjena svih lica sa invaliditetom se vrši na osnovu Liste invaliditeta, kako bi se izbjegle ocjene medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja po različitim aktima i kriterijima, što je do sada direktno vodilo u diskriminaciju, a za posljedicu imalo da se za isti stepen oštećenja organizma primale različite visine naknada za ista prava .

Član 6.- Član 13.

Ovim članovima su predviđena osnovna prava na materijalnu podršku svih lica sa invaliditetom sa oštećenjem organizma u visini od 60%-100 %, koja će se ostvarivati na jednak način i pod jednakim uslovima, bez obzira na uzrok nastanka invaliditeta. Također je onemogućeno da se prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu posebnim zakonima mijenjati niti po vrsti, niti po obimu, a organima i institucijama u čijoj je nadležnosti zaštita lica sa invaliditetom ostavljena je mogućnost da posebnim

zakonima , svako iz okvira svoje nadležnosti mogu utvrditi i druga prava, koja će biti u funkciji zaštite lica sa invaliditetom .

Utvrđena je i jedinstvena osnovica za određivanje mjesečnih novčanih primanja za pojedina prava u nominalnom iznosu od 274,00 KM, što predstavlja 80 % od najniže cijene rada utvrđene općim kolektivnim ugovorom, kao i način njenog usklađivanja.

Član 14.- Član 15.

U ovim članovima se po prvi put, kao uslov za ostvarenje prava na materijalnu podršku uvodi prihodovni cenzus po članu porodičnog domaćinstva koji je utvrđen u visini osnovice ,a čijom primjenom lica sa invaliditetom ostvaruju svoja prava u zavisnosti od visine ukupnih prihoda po članu domaćinstva.

Član 16.

Ovim članom je predviđena obaveza svim institucijama, u čijoj je nadležnosti zaštita lica sa invaliditetom i pitanja od značaja za položaj lica sa invaliditetom, da u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona ,usklade svoje zakone sa osnovnim principima i načelima sadržanim u ovom zakonu. Nakon usaglašavanja, a prilikom ostvarivanja prava biti će postignut cilj eliminiranja diskriminacije između lica sa invaliditetom u pogledu osnovnih prava materijalne podrške i visine njihovih naknada, jer će biti izjednačene za sve osobe sa invaliditetom, bez obzira na uzrok njegovog nastanka.

IV SREDSTVA ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Usvajanje i objava ovog Zakona neće dodatno opteretiti federalni i kantonalne Budžete, niti će postojati potreba za dodatnim izdvajanjem novčanih sredstava .

Po usvajanju će se vršiti usklađivanje posebnih propisa, kojima se pruža zaštita licima sa invaliditetom iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, propisa o civilnim žrtvama rata, „ neratnim invalidima „ te propisa o boračkoj populaciji.

Nakon usklađivanja sa ovim Zakonom, nadležni organi će u zakonske procedure uputiti svoje propise, te naznačiti visinu novčanih sredstava koja su potrebna za provođenje usaglašenih zakona.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike usklađivati će Zakon o civilnim žrtvama rata i Zakon o pravima neratnih invalida, a Federalno ministarstvo za pitanja boraca iz domovinskog rata biti će u obvezi uskladiti Zakon o pravima ratnih vojnih invalida i članova porodica poginulih boraca.

Zakoni o pravima boračke populacije i Zakon o pravima civilnih žrtava rata neće iziskivati dodatna finansijska sredstva, jer će se u postojećoj masi novca izvršiti zakonska prilagodba u smislu izjednačavanja svih lica sa invaliditetom na osnovu

invaliditeta , a preostali dio sredstava korisnici će uživati kroz novoustanovljeno pravo (dodatak za stradanje u ratu ili slično).

Efekti primjene prihodovnog cenzusa na pravo na ličnu invalidninu za ove dvije skupine korisnika iznositi će cca 12.000.000,00 KM umanjenja proračunskog izdvajanja na godišnjem nivou.

Što se tiče Zakona o pravima neratnih invalida, u obavezi je vraćanje u pravo lica sa 60 %; 70 % i 80 % invaliditeta, te po Odluci Ustavnog Suda Bosne i Hercegovine lica starijih od 65 godina sa pravom na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, što će na godišnjem nivou uz primjenu prihodovnog cenzusa koštati cca 45. 000.000.00 KM.

Znači ukupno usklađivanje zakonodavstva za korisnike prava iz boračke populacije, civilnih žrtava rata i neratnih invalida kada se za dvije godine od usvajanja ovog Zakona potpuno provede, zahtjevati će iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine dodatna sredstva od 33.000.000,00 KM godišnje.

Ovakvim usklađivanjem potpuno bi se ispoštovala obaveza izjednačavanja prava na osnovu invaliditeta za sva lica sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine, a što je i obaveza koja proizilazi iz čina ratifikacije UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom .